

TWINTIGSTE ZONDAG door het jaar A, 20 augustus 2023 PREEK

Lieve mensen,

eeuwenlang rees de tempel van het Joodse volk hoog op op de tempelberg in Jerusalem. Het was naar deze tempel, dat de Joden in groten getale optrokken, met name in de Paastijd, - om er te bidden, om er hun God te eren, om er hun offers te brengen. Het was een gebouw van sterke Joodse identiteit, centrum van nationaal gevoel.

Maar dan hoorden we in de eerste Lezing hoe de profeet een visioen krijgt. Hij ziet, naast volksgenoten, ook talloze vreemdelingen, naar de tempel optrekken. Zij komen eveneens de God van Israël eren, - ja zelfs 'met liefde' staat er, doen ze dat. God zelf brengt hen naar zijn heilige tempelberg, hun offers op het altaar zullen de Heer aangenaam zijn, ze vinden vreugde in het huis van gebed van Israël. Van dan af zal 'mijn huis worden genoemd: een huis van gebed voor alle volkeren'. (Het woord voor volk, volkeren, dat er staat is goj/goim, naam voor alle volkeren, onderscheiden van Israël. Het woord is zelfs in het Nederlands woordenboek, de dikke van Dale, te vinden in de betekenis van niet-jood!). Dat niet slechts Israëlieten, maar ook vreemdelingen (dus mensen uit de 'goim') op de tempelberg komen bidden en offers brengen, daar was in de eerste eeuw, de tijd van Christus, de eeuw dat de tempel door de Romeinen verwoest werd, absoluut nog geen sprake van. Hooguit mochten vreemdelingen vertoeven op een gebied op het tempelplein dat 'de voorhof van de heidenen' heette, scherp afgegrensd van het gebied waar alleen, wie tot het eigen volk behoorden, mochten komen.

Die scherpe afgrenzing voelen we sterk in het optreden van Jezus in het Evangelie van vandaag. Hij verblijft in het gebied van Tyrus en Sidon, twee belangrijke handelssteden ten noorden van het Heilig Land. Jezus wordt benaderd door een Kananese vrouw, die haar nood uitschreeuwt. Haar dochter is bezeten door een kwade geest en ze smeekt Jezus haar te genezen. Dan doet Jezus heel afstandelijk, ja bot zelfs. Wat heeft zij, vreemdelinge, niet volksgenote, bij hem te zoeken? 'Ik ben alleen tot de verloren schapen van het huis van Israël gezonden!', zegt hij. Maar zij komt dichterbij, en, zich op de grond werpend, zegt zij nog smekender: 'Heer, help mij'. Jezus blijft bot: 'Het is niet goed het brood dat voor de kinderen bestemd is aan de honden te geven'. Zo zagen de Israëlieten het: wie tot andere volkeren behoorden en niet deel uitmaakten van Israël, zij waren als honden, die rond het huis scharrelden en echt niet het eten kregen, dat voor de kinderen, de eigen volksgenoten, in het huis op tafel stond. Maar de vrouw zet door en zegt dan: ja maar, er vallen altijd wel wat kruimels van tafel op de grond en dan happen de hondjes maar al te graag toe!

Dit geloof, dit volhardend vertrouwen van de Kananese vrouw, dat er bij Jezus voor haar dochter genezing zal zijn, doet Jezus omslaan. Het wordt dan: 'het heil (dat van Jezus) komt wel uit de Joden', maar blijft niet alleen voor de Joden

gereserveerd. Wie, uit welk volk ook buiten Israël, zich met vertrouwen tot Hem wendt, kan ervan profiteren. Het zal er op uitlopen, dat *in Hem* heel de rijke geschiedenis van het Gods volk (Gods woord in de Heilige Schrift, het eer brengen aan God in de eredienst in gebed en offer, de hoge morele wetten en gebruiken) beschikbaar wordt gesteld ook voor wie niet tot het oorspronkelijke Gods volk behoorde. Ik denk dan met name aan aldegenen, die na Pinksteren, na de verkondiging van de apostelen, niet slechts door de besnijdenis, maar ook door de doop tot het Godsvolk in een nieuw verbond zijn toegetreden en die, naar de woorden van Petrus in zijn eerste brief, op dezelfde manier benoemd worden als het oorspronkelijk volk: gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, Gods eigen volk, ... vroeger géén volk, nu Gods volk, vroeger van genade verstoken, nu begenadigd (1 Petr. 2, 9a.10)

Zo komt het dat de Joodse geschriften niet alleen binnen het Joodse volk zelf gelezen worden, maar ook iedere zondag in de eredienst bij ons worden gehoord, wij, die toch niet tot het strikte Joodse volk behoren, maar tot 'vroeger géén volk, nu Gods volk'. *Zo komt het*, dat een heuse offerande, zoals die ooit door de Israelieten werden opgedragen in de tempel van Jerusalem om de ene God te eren, iedere zondag (ja zelfs iedere H. Mis) aan God wordt opgedragen, - wanneer brood en wijn, (als samenvatting van alles, wat we in de natuur van God gekregen hebben), als in een dankoffer aan God wordt opgedragen om vervolgens te dienen als de materia, die ons hét offer bij uitstek, dat alle andere overtreft, nabij brengt: Jezus lijden en sterven uit liefde voor ons mensen op het altaar van het kruis, dichtbij gebracht in de eredienst van de kerk (de eucharistie), bijna dagelijks gevierd op talloze plekken ter wereld onder alle naties, rassen en talen.

Jesaja's visioen betreffende de hulde aan God door alle volkeren krijgt zijn vervulling!

In de tweede Lezing van deze zondag betreurt de apostel Paulus het ten zeerste, dat zijn eigen volk (op een enkele uitzondering na) deze nieuwe aanwezigheid van God onder ons mensen in Jezus, Gods eigen zoon, - naar wij belijden, - die zich opoffert voor allen, niet heeft kunnen meevoltrekken en is blijven steken in afwijzing van Hem als brenger van een nieuw verbond in zijn bloed. Maar de apostel heeft hoop: 'al was het maar om althans enigen te redden'. Hij hoopt dat zijn volksgenoten tot jaloersheid, tot naijver worden geprikkeld, ziende hoe machtig God werkzaam is geweest (en nog is!), wanneer zovelen uit de 'goim' in de ene God van Israël ook hun God vinden. Helaas is de hoop van Paulus, met name wat betreft onze tijd, verschrikkelijk beschaamd, haast onvervulbaar geworden, als we denken aan het onbeschrijflijke leed, dat de Joden is aangedaan in de loop der geschiedenis, – ook door een bepaalde, verkeerde verkondiging van de kerk. Hoevelen van het Joodse volk werden overgegeven aan uitroeiing en de dood in gedreven in de nazitijd, nog zo kort geleden!

Laten we hopen, dat (1) de uitspraken van het tweede Vaticaans Concilie, opgetekend in het document 'Nostra aetate' waarin op een nieuwe manier de relatie van de kerk en het Joodse geloof is doordacht, maar vooral (2) het uitspreken van een schuldbelijdenis ten opzichte van het Joodse volk in het Groot Jubileumjaar 2000 door de heilige paus Johannes Paulus II, - laten we hopen, dat deze beide feiten hun goede uitwerking mogen hebben op de verhouding van Kerk en Israël. Misschien dat hierdoor Paulus' 'om enkelen te redden' (ik denk b.v. aan de heilige Edith Stein, zuster Theresia-Benedict, maar ook aan zuster Judith, een Nederlandse dominicanes, en vele anderen, die Jezus als hun Heer leerden kennen en beminnen, maar uiteindelijk toch samen met hun volk in de oorlog in Auschwitz zijn omgebracht), dat dit 'om enkelen te redden' nog eens overgaat in 'om velen te redden'!

Het ligt besloten in Gods geheime raadsbesluiten.
AMEN.